

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

Pest'a

15/27

Optomvre

1865

Este in fie-care luna de trei ori a ceea in 5. 15. si 25. dupa c. v. continendu done c6le.

Pretulu pentru Austria

pe Opt.—Dec. 2 fl. —
pe Opt.—Jun. 6 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Opt.—Mart. unu galbenn.

Nr.

14.

Cancelari'a redactiunii

Strat'a arborelui verde Nr. 22.

unde sunt a se adresa manuscriptele si banii de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile anonime nu se publica.

I

**cursu
anualu.**

BCU Cluj **SIMEONU BARNUTIU.** Library Cluj

Cu temere stimat6re lu6mu a mana pen'a spre a scrie biografi'a acestui barbatu nemoritoriu, c6-ci debilitatea poterilor n6stre nu va fi in stare a vi zugrav6 acea ic6na maretia ce ni inf6tisiedia vi6ti'a lui, pentru a careia zugravire s'ar recere istetiulu penelu aiu artistului renumitu.

Simeonu Barnutiu a fostu unulu dintre cei mai bravi barbati ai nostri, intieptu ca Solomonu, dreptu ca Brutu si elocinte ca Cicerone. — Biografi'a densului e legata strinsu de istori'a natiunii n6stre si celu-ce cu tempulu va scrie isto-

Simeonu Barnutiu.

ri'a n6stra natiunala, nu va pot6 trece cu vedere numele lui, ci lu-va eternis6 intre cei mai emininti factori ai ei, — lu-va insir6 intre acele caractere mari, cari au numai unulu si acela-si scopu: inaintarea natiunii lor, — si insemnandu faptele lui Barnutiu, va dice posterit6tii: Eca unu esemplu frumosu! Nisuiti-ve fratilor Romani a fi adevirati stranepoti ai acestui barbatu; incordati-ve poterile spre a merge mai departe pe calea inceputa de densulu; continati faptele sale intrelasate; iubiti natiunea cum o iubise elu: atunce Romanulu

nu va perî, atunce natiunea nóstra va fi mare si va inflri.

Acestu barbatu escelinte alu natiunei nóstre fu nascutu in 1. augustu 1808 in satulu Bocsia-romana comitatulu Crasnei, tata-seu fu cantoru la beseric'a d'acolo. In etate de 6 ani incep s invetie la scól'a locala, si cand implin alu 7-le anu merse la scólele normale din Simleu, unde invetiandu trei ani trec la gimnasiulu din Carei, aici absolv siese clase gimnasiale fiindu in tte clasele primulu emininte, apoi pentru ascultarea filosofiei se duse la Blasiu, unde absolv si studiile teologice. Stralucitulu seu talentu impreunatu cu o diligintia neobosita i eluptara in graba iubirea toturor profesorilor sei si junele Barnutiu abi in etate de 23 ani, la 1831 fu numitu de profesoru antiu la fisica, apoi la istori'a universalã in gimnasiulu din Blasiu, si ca atare consacrandu se de preotu la anulu 1833 fu numitu prefectu alu studiilor in seminariulu d'acolo si la 1835 de notariu consistorialu, dar abi port trei ani acestu oficiu onorificu si abdise de elu, sciindu c densulu va folos natiunei mai multu respandindu de pe catedr'a profesoralã radiele binefacre ale culturai si sciintiei, si insuffandu in junii sei scolari spiritulu natiunalu. Deci ocupă catedr'a la studiulu filosofiei si densulu propuse mai antiu studiulu acestu-a la anulu 1841 *in limb'a romana*; dar asta fapta frumósa in locu să afle partinire la episcopulu de atunce Lemny, din contra bravulu profesoru romanu fu persecvatu si scosu din postulu seu.

Barnutiu inse nu desper. Plinu de credintia pentru viitoriulu natiunei sale, se retrase in linisce la Sabiiu si acolo incep să studieze drepurile. Ce resignatiune nobila! Pentru ca mai tardiu s pota sierbi si mai cu folosu natiunei, densulu de pe inaltimea catedrei profesoralã, de unde a fostu iubitulu si stimatu de catra toti, se cobor la simplele bance de scolariu. Intru adeveru vertute romana! Cine ar fi cugetatu atunce c modestulu scolariu peste putnu va fi conducatoriulu a 40,000 Romani?!

Anulu 1848 este epoc'a cea mai stralucita in viéti'a lui Barnutiu, este anulu in care si-elupt laurulu nemorirei. Candu Romanii din Transilvania intre valurile evenimintelor nu sciau ce direptiune s apuce, atunce se audă o vóce modesta si anonima, vócea lui Barnutiu, propunendu unu congressu natiunalu. Resultatulu acestei propuneri fu unu ce grandiosu; tenerimea studisa, intrg'a inteligintia ardea de dorulu a-lu cunoșce mai de aprópe, si in scurtu n'a fostu in Transilvania barbatu mai popularu

de ctu elu si n'a fostu neci unu Romanu carele s nu fi rostitu cu stima numele lui. In dominec'a Tomei, candu poporulu adunatu in numeru de cincisiese mii la Blasiu intielese de sosirea lui Barnutiu, alerg de locu inaintea lui, ca să desprinda caii din caruti'a lui si s lu aduca cu triumfu, atunci Barnutiu se scol si li dise: „Lasati! acum nu este tempulu, fratilor, s bagamu pe meni in jugu, ci să-i sctemu; lasati dar să traga vitele, că voi ati trasu destulu, si acum să fimu meni liberi!“ Aceste cuvinte facura *sensatiune straordinaria*, entusiasmulu poporului er la culme. Sosindu in Blasiu propuse ca Romanii s cra unu congressu natiunalu. Acestu-a se incuviinti si se tien in 15 maiu la Blasiu si acolo pe campulu liberttii Barnutiu invitatulu de catra poporu s vorbsca, se su pe tribuna si in midiloculu celui mai cutriertoriu aplausu, cu modesti'a sa indatinata incep s rostsca cuventarea, carea pururea se va pastr ca unu tesauru pretiosu alu literaturai nóstre. Cetitorii nostri — credemu c — cunoseu vorbirea acésta, r cei ce nu o cunoseu o potu cet in istori'a dlui Papiu, in care opu si adunarea de la Blasiu e descrisa cu o pna artistica. Barnutiu esprim in vorbirea acésta dorintiele Romanilor, cari se primira cu cea mai inalta insufletire.

Dupa decursulu evenimintelor din 1848, barbatulu nostru plec la Viena si acolo se inscrise de ascultatoriu la facultatea juridica, de acolo caletor la Pavia, unde fac doctoratulu de legi in etate de 46 ani. Rentorcandu se de la Pavia, ministeriulu de culte din Moldova lu-inviti de profesoru de filosofia la universitatea din Iasi, deci in ianuariu 1855 trec in Moldova, unde ocupă numit'a catedra la facultatea filosofica, precum si ceea de dreptulu naturalu in facultatea juridica. In tempu de noua ani ce-ii petrecuse barbatulu nostru la universitatea din Iasi si-merită admiratiunea toturora; scolarii sei lu-priviau ca pe unu adeveratu parinte, care vr s crsca din fiii sei barbati adapati cu spiritulu natiunalu, patrioti iubitori de patria si omeni indiestrati cu cultura; r profesorii lu-priviau ca pe unu modelu alu lor.

Dar sórtea vitrega ni invidi pe acestu barbatu ilustru si suflarea rece a mortii stinse facia vietiei sale. Din lun'a lui decemvre 1863 densulu fu totu morbosu, si la svatulu mai multor amici plec la locul nascerei pentru recastigarea sanattii sale, dar la 28 maiu 1864 in valea Almasiului si-a datu sufletulu in bratiile nepotului seu si se inmorment in locul nascerei sale in Bocsia-romana cu pompa cuviintisa. Fie-i tierin'a usira si memori'a i binecuventata!

Credi tu, câ fara tine
Eu asiu poté trai,
Câ 'n lume pentru mine
Repausu ar mai fi ?

O ! nu, esti insielata !
Indata ce-i plecá,
In pieptu-mi sê mai bata
Simtîrea-mi va 'nctá.

Câ ci fara de lumina,
E caosu astu pamentu ;
Natur'a chiaru se 'nchina
Spre gelnicu-i mormentu.

Si tu, esti alu meu sóre,
Ceriu santu si Domnedieu ;
Tu, tu plapanda flóre,
Ah ! esti sufletulu meu !

Remani aice dara,
Te rogu, te rogu plangandu ;
Câ mórtea e amara,
Candu mori grodiavu iubindu.

Remani remani aice,
Si eu me voiu sili,
Viéti'a ta ferice
Eternu s' o facu a fi.

Voiu fi a ta gândire,
Si servu-ti credintiosu ;
Si-a mea domnedieire
Vei fi tu dieu frumosu.'

La capatâiu ti-'oiu pune
Bucheturi de dalbi fiori ;
Si-'oiu face sê resune
In giuru-ti numai hori.

Piciórele-ti frunóse
Cu lacrimi le-'oiu spelá.
Si-apoi cu budi setóse
Tempu lungu le-'oiu sarutá.

Pe hart'a musci mele
Eu voiu cantá ori candu ;
Ghirlândi de viorele,
Ca sê me vedi portandu . . .

Dar vai ! mandrutî'a-mi pleca,
Eu trebuie sê moru ! . . .
Suspínulu me íneca . . .
Adio ! . . . alu meu odoru !

G. Têutu.

Flórea de pe Cerna.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Tener'a fetióra priviá cu compatimire la
junele impresoratu de cugete si sentieminte do-
reróse, dar' si anim'a ei batea cu vioiuciune,
budiele-i rumene tremurau, voiá sê adresedie
câteva cuvinte mangaitóre, sentiá puterea unei
óre care detorintie ce-i impunea ca sê indepar-
tedie dorerea acestui teneru bravu, multe avea
sê dica, adeseori erá sê dee graiu sentiemintelor
sale, dar' totu de atâte ori a si peritu vócea-i
angerésca, ce ar fi potutu sê fericésca pre nen-
rocitulu Mihaiu.

Ea a tacutu si a suferitu impreuna cu den-
sulu, de avea ea curagiu, de-i iertá pudórea fe-
meiésca ca sê-si esprime ceea ce sente, câtu de
fericitu ar fi fostu elu, câtu de fericita ar fi
fostu si ea.

Dar' Sabina a tacutu si a suferitu.

Mihaiu indesiertu acceptá vre-o vóce de
mangaiare, dar' neci câ sperá vindecarea ranei
animei sale, fara de cea mai debila radia a spe-
rantiei câ elu va fi iubit de Sabina, cu tóte câ
adancu sentiá cumu câ acésta amóre numai
doreri i va aduce, totusi elu o iubiá cu totu
sufletulu, inse cumu si cutediá unu sermanu ca
elu sê dechiare amoru unei fete frumóse si de
stare mare ca Sabina? — deci cu dorere pri-
vindu la ea, apoi dupa o tacere cu tonu tremu-
retoriu i-a disu : „Séra buna!“ si s'a intorsu
plecandu sê ese din gradina.

Sabina se uitá lungu la elu, tóta fiinti'a ei
tremurá de dorere, peciórele i se misicara si
plecá incatro s'a dusu junele intristatu.

— Mihaiu ! — strigá serman'a Sabina —
Mihaiu de ce te duci ? Cine scie mai vedé-ne-
vomu in asta viétia . . .

— Apoi daca voiu si remané pe campulu
bataliei, nime n'avea sê planga dupa mine, cu
unulu mai multi vor fi cei caduti, si cu unulu
mai putieni nenorocitii pe pamentu . . .

— Nu Mihaile, nu fi atátu de machnitu,
nu cugetá câ nu esista fiintia care nu s'ar inte-
resá de sórtea ta . . . ar' trebui sê tacu, dar'
iérta, nu me judecá pe nedreptate daca mi mar-
turisescu cu sinceritate sentiemintele animei
mele . . . Mihaile ! eu te iubescu si me dóre
câ in acestu momentu te desparti de mine cu
atáta nepasare . . .

— Sabina ! — eschiamá Mihaiu cu bucuria
— ah ! angeru mangaietoriu ! — multiamescu
câ m'ai scapatu de dorerile intunecóse ; mai

nainte cu o clipita sentiamu tóte torturile iadului grozavu si acumu prin vócea ta cea angerésca mai 'naltiatu la ceriuri . . . me iubesci? — o! visediu eu óre? — di — di drag'a mea, mai di sê audu gingasi'a vóce, sê mai audu farmeculu budielor tale, spune câ me iubesci, spune sê sciu câ nu visediu séu de e visu . . . tu fiintia angerésca nu sborá asia curendu. . .

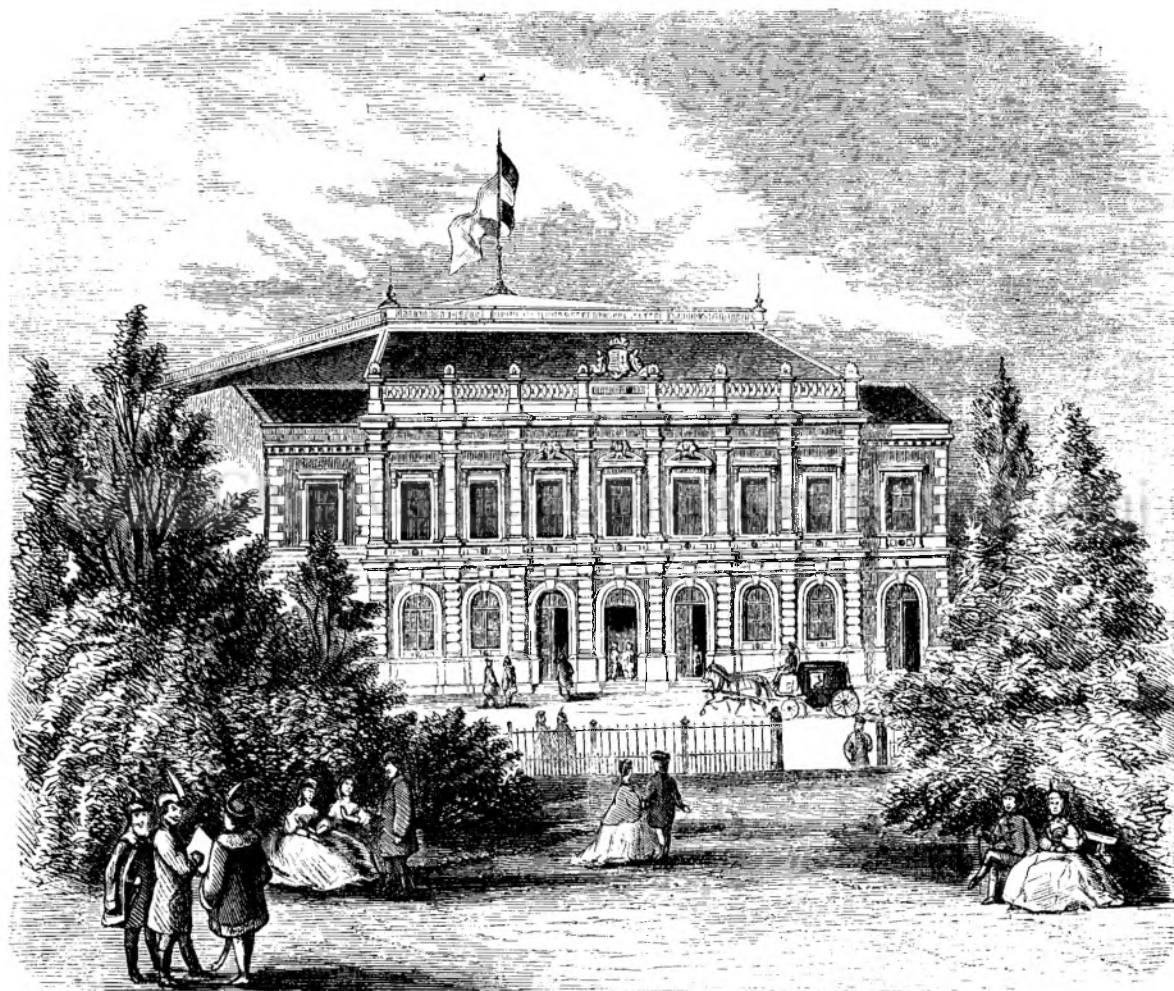
— Te iubescu, te iubescu Mihaiu, inse nu asia usioru ca visulu, ci pan' la mórte, ba si pana dupa mormentu.

— O! câtu de fericitu póte fi omulu intr'

— Da! da! in ceriuri frumós'a mea, — siópti Mihaiu incingandu tali'a ei cu bratiulu seu, in ceriuri vomu fi, dar' nu morindu curendu, câ-ci in ceriuri suntemu si acuma, angerii nu potu fi mai fericiti decâtu cumusuntemu noi.

Tenerii amorosi se despartira, frundiele siópteau despre tainicele desmerdâri a stelelor amoróse cu pariulu cristalinu, priveghiatórea cautá doinele duióse . . . lun'a straluciá priveghiandu peste natur'a dormitóre..

Fara indoiéla partea aceea a Daciei Traiane de odinióra, ce se estinde dela Baziasu si cer-

Cas'a interimala a reprezentantilor dietali in Pesta (vedi pagin'a 172.)

unu singuru momentu, multiamita tie ceriule câ m'ai scapatu de dorerile grele. Acuma scump'a mea Sabina, me potu duce cu frunte serina, cu anim'a plina de fericire pe campulu bataliei, nu me temu de mórte câ-ci amorulu teu mi-e talismanulu santu, care me va mantú de tóte pericolele.

— Du-te, du-te scumpulu meu, primesce si acésta flóre cu o sarutare, candu vei rentorná cu victoria, eu voiu fi a ta si tu vei fi alu meu. Séu de nu, — ne vomu vedé in ceriuri, câ-ci acolo mai dulce ni va fi viéti'a!

candu Turnulu Severinu pana la puntea lui Traianu, e un'a dintre cele mai pitoresci tablo-uri naturale; spre média-nópte e incinsa de cunun'a muntilor ardeleni, cu romanticele baie erculane, spre média-di e spelata de valurile Dunarei, éra spre apusu se perde cu incetulu in siesulu intinsu alu Banatului Timisianu.

Unu numeru insemnatu de promuntori odihnesce de-alungulu Dunarei spumegande. Cursulu acestui fluviu anticu opritu findu de stancele gigantice, trece cu unu murmuru selbatecu printre petri gigantice, de cari se frangu

undele furióse. — Dunarea aci e mai îngrozitóre si maiestatea ei mai melancolica in tóta lungimea cursului ei.

La punctulu unde se varsa selbatec'a Cerna cu neinfrenatele sale unde in Dunarea puternica, se aflá o coliba facuta din petre si acoperita cu scandure muschióse.

Colib'a erá radiemata de o stanca négra, fatalitatile timpurilor atáta de tare a incinsu-o cu mucediala, cá din departare abea se potea distinge de stanca, daca nu cumva erá luminata singur'a ei usia si ferésta de foculu din launtru.

In tempulu intemplerii nóstre, sórele apușese posomoritu, pe ceriu se gramadeau grei nuori negri roscati, ventulu suflá rece si cu putere, tulburósele unde anuntiau o tempestade

Din departare se audiá tunetulu puternicu, inaintea colibeii starea unu betranu, elu se uitá lungu peste Dunare, cunoscu indata cá va fi fórte cu scopu ca sê se scutéscá cátu de bine, diresc ceva pe usi'a colibeii si chiaru voiá sê intre in coliba, candu aude 'n apropiere o vóce strigandu ajutoru.

O gingasia fetitia cu perulu despletitu fugiá desperata catra colib'a pescariului, dupa ea alergá unu turcu grozavu.

Betranulu pescariu indata fugi intru ajutorulu fetei, carea a caditu ca ametita langa o pétra.

Elu o aredicá si abea i-a potutu indreptá câteva cuvinte mangaietóre spre incuragiare, candu s'a si ivitu paganulu spre a luá prad'a persecutata.

— Indereptu, fiara spurcata! — strigá betranulu cu energia — serman'a fêta acuma e sub scutul meu si cine va cutediá sê puna man'a pe ea, indata va si sentí mani'a aperiatoriu lui ei.

— Ha! ha! — eschiamá paganulu care avea o statura gigantica — ha! giáuru necuratu, dar' cumu cutedi a vorbí astufelu cu mine, scii cine sum eu? audi dara si te arunca la pamentu inaintea mea! — eu sum puterniculu Mesana!

— Si eu sum Alesandru! — respunse betranulu cu nepasare.

Turculu turbá de mania si sbierá ca o fiara :

— Ce! tu verme ticalosu, tu cane necredintiosu, animalu necuratu, tu cutedi a insultá cu mocirl'a vorbelor tale pre unu muzulmanu? De nu te arunci indata la pamentu, te tevalesc eu si te aruncu pe apa!

(Va urmá.)

Ioanu Siepetianu.

Anticitatea Romanilor din Ungaria.

Acelu adeveru istoricu : cumca in teritoriulu remnului Ungariei de astadi inca inainte de venirea Ungurilor s'au aflatu Romani, destulu de chiaru l'a aratatu bravulu barbatu alu poporului romanu *Petru Maioru* (in istori'a pentru inceputulu Romanilor in Dacia, tiparita in Buda in an. 1812), si alti barbati bravi ai natiunei romane, carii au scrisu in acést'a privintia, totusi unii dintre ne-romani nu se rusinésa a dice : cumca toti Romanii din Banatulu temesianu, aru fi venitu in acestu tienutu pre tempulu lui Ladislau alu V-le regelui Ungariei; éra cei din Maramuresiu séu Marmatia aru fi venitu sub Ladislau alu IV-le (in a. 1284), si pre langa acést'a mai aserésa inca si acea, cumca Romanii din Banatu, si din Marmatia au fostu servi, si fara insemnatate istorica, astfelu de omeni, carii latiescu asemenea idei in privintia anticitatei, si insemnatatei istorice a Romanilor din Ungaria ratacescu fórte tare; pentruc Romanii din Ungaria, si anume cei din Banatu, si din Marmatia nu suntu veniti in aceste tienuturi pe tempulu regiloru Ungariei: Ladislau alu IV. si Ladislau V-le, ei ei au fostu in Marmatia si in Banatu si inainte de venirea Ungurilor si de domnirea regiloru acestora, acestu adeveru se intaresce prin marturisirea mai multoru scriitori demni de credintia in acést'a privintia, si anume se intaresce : a) prin analele rusesci ale cronografului Nestoru din seclulu alu 11-le (la Schlöczter tom. III. pag. 107), in carea se serie : cá pe tempulu venirei Ungurilor in Ungaria, in acea au fostu Volochi, seu Romani; b) din Anonimulu notariu alu regelui Bela scriitoriu din seclulu alu 12-le, care la cap. 9. pag. 22 serie, cumca cându au venitu Ungurii in Ungaria, in acésta locuiau : Slavi, Bulgari si Blachi adeca Romani; c) din Simeonu Keza scriitoriu din seclulu alu 13-le care la cap. 4 pag. 30 serie, cumca pe tempulu venirei Huniloru in Ungaria, Romanii au remasu in Ungaria (vedi si pe Ioanu Thurotiu in cronica remnului Ungarizi partea I. cap. 17); e) din Bonfiniu, care serie : cá Romanii au locuitu in tienutul din stang'a Dunarei, unde mai demultu au locuitu Getii si Dacii, adeca in tienutul, unde astadi se afla principatele unite romanesci, Ardealulu si o parte buna a Ungariei. („Valachi enim e Romanis oriundi, quod eorum lingua ad huc fatetur, quae inter tam varias barbarorum gentes sita, ad huc extirpari non potuerit, Ulteriorem Justri plagam, quam Daci et Gethae quondam incoluere habitant“.)

Afara de scriitorii aci insirati, si alte mai multe documinte demne de credintia, arata cumca in Banatu, si in Marmatia au fostu Romani inainte de regii memorati si anume arata: a) documentulu publicatu in Tudományos Gyűjtemény (séu colectiunea literaria din 1840) publicatu de parintele Mihaelu Duliscoviciu, dupa care documentu Negrile si Radomiru stramosii Romanilor din Marmatia: Petru, Mandra, Nan Costa Sandri si Poppu inca sub reg. s. Stefanu au capatatu kineziatulu locurilor: Ozai si Visso; b) documentulu lui Andreiu alu II-le din 1227 regelui Ungariei, cu care se intaresce privilegiulu lui Colomanu despre daruirea cetatei Cărasului in care documentu se face mentiune despre pamentulu Bubaliloru carii au fostu Romani (vedi codicea diplom. alui G. Fejér tom. III. volumenu II. pag. 483); c) decretulu lui Ludovicu alu III-le regelui Ungariei din an. 1374 in care regele Ludovicu vorbesce despre Romanii din tienutulu Temesiului, si le impune, cá se asculte de Benedictu Heem comitele (mai de multu Banu), care documentu se afla publicatu in memori'a comitatului Temesiului scrisa de Augustinu Bárány pag. 3 la documente, sub litera B. care in limb'a latina suna precum urméza:

Ludovicus dei gratia Rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc. fidelibus suis universis, militibus nobilibus, clientibus, ac Valacalibus, et alys famulis suis in comitatu seu districtu de Temeskuz, salutem et gratiam, cum nos Magnifico viro, Benedicto filio Pauli filii Heem condam Bano comiti Temesiensi, quodam certa nostra negotia vobis commiserimus referre servicia nostra immediate tangentia, fidelitati igitur vestre damus in mandatis, quatenus, verbis et dictis ejusdem Magistri Benedicti condam Bani tanquam nostris indubie credere, et ea effectui mancipare studeatis nostre dileccionis et gracie intuitu Gratam, et specialem nobis in eo complacenciam, et servicium exhibentes. Datum Bude in festo beati Francisci confessoris, Anno Domini millesimo tercentesimo septuagesimo quarto.

d) Literile privilegiale ale lui Vladislau alu V-le reg. Ungariei de 1457 date Romaniloru din Banatu, in care litere se spune apriatu, cá Romaniloru Banatieni sub acea conditiune se dau privilegiale, sub care acele au fostu concesse Romaniloru si inainte de densulu sub predecesorii sei.

Aceste litere se afla in originalu in limb'a latina in archivulu capitalului R. C. dela Alba Julia din Ardealu, si incopia autentica se afla depuse in lad'a besericeii romane gr. orientale

din Lugosiu, si se potu ceti tiparite si in opulu istoricu scrisu de Vasiliu Maniu la pag. 541, si in opulu Dlui Vladu tiparitu in an. 1863 sub titlulu: „A Román népésűgye“ la pag. 20—22. -- Candu din scriitorii, si din documintele aci insirate adeverescu cá acea, cumca si inainte de regii Ladislau alu IV si alu V-le in Banatu, si in Marmatia s'au aflu Romani nu intielegu eu acea, cumca toti Romanii din Banatu, si din Marmatia de pe tempulu regiloru aci numiti s'au aflu in aceste tienuturi si inainte de venirea Unguriloru si inainte de domnirea acestoru regi; ci intielegu acea, cumca mare parte dintre Romani s'au aflu in Banatu, si in Marmatia si inainte de venirea Unguriloru, si inainte de domnirea regiloru Ladislau alu IV si alu V-le, si vorbindu despre anticitatea Romaniloru din Ungari'a recunoscú acelu adeveru istoricu, cumca la Romanii cei vechi din Marmatia, si din Banatu in tempuri diverse au mai venitu Romani parte din Romani'a cea mare (séu Blachi'a mare) de preste Dunare din Dacia Aureliana, parte din stang'a Dunarei din tierile Romanesci si s'au asediatu intre ei dupa cum se scie: a) din istori'a tierii Romanesci, care se afla tiparita in Magazinulu istoricu edatu de A. Treboniu Laurianu (in tom. 4 la pag. 231) si vorbesce in acestu modu: „Deci trecandu ap'a Dunarei (adeca Romanii) au descalecatu la turnulu Severinului, altii in tier'a Unguréscape ap'a Oltului, si pre a Muresiului, si pre ap'a Tisei ajungandu si pana la Maramuresiu; b) Din cronic'a Romaniloru serisa de Georgiu Sincai care la pag. 535 basatu pre mai multi scriitori dice, cá cu Cutenu din Moldova au venitu in Marmati'a 40 mii de Romani; c) din sfarmitur'a, care o aduce Schlözer in istori'a lumei c. 50 pag. 94 din patru analisti rusesci, care sfarmitura asia suna tradusa pre romanii: „Craiulu Ladislau au datu Romaniloru tier'a dintre riurile Muresiulu, si Misia, la loculu ce se numesce Crisiu se aduna Romanii si acolo traia luandusi mueri de Unguri, pre care le-au trecut delá legea latinésca incredinti'a sa cea crestínésca pana astadi (ved. cronicá Rom. de G. Sincai pag. 578); d) din decretulu lui Ludovicu alu III-le din 1374 cu care daruesce unoru Romani veniti din tier'a Romanésca posesiuni in tienutulu Banatului, care decretu intre altele in limb'a latina are aceste: „Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire: quod nos attendentes fidelium serviciorum merita Karapath Stanislai, Negne Wlangk, Nicolai et Ladislai, filiorum Ladislai, filii Zovna Olachorum nostrorum fidelium, qui eo tempore, quo Alexander Bazaradi

vojvoda Transalpinus, nos pro Domino naturali recognoscere renuebat, ut ipsos non rerum damna, non vastus Possessionum, nec mortis in iurie, nec aliorum periculorum terrores poterant ab huius modii fidelitatis constantia revocare; imo relictis omnibus possessionibus eorum, et bonis in Transalpinia habitis, nostrae Maiestati se obtulerunt fideliter servituros. Quo facto semper vestigia nostre Maiestatis imitantes, in continuis nostris expeditionibus et specialiter ante Jodram, in partibus Transmarinis, se ipsos fortune casibus exponendo, continuos labores, et sollicitudinis curas, et adversariorum anfractus, viriliter supportantes, cum eorum sanguinis effusione se studuerunt redere nobis gratiosos; ratione quorum licet iidem meritis suorum servitiorum exigentibus, multo plura a nobis mereantur: tamen in particularem retributionem servitiorum eorundem, quandam possessionem Rykas vocatam iuxta fluvium Kystemes existentem, cum villis Zenthleleck, Vasahaza, Ujtigulmad. (ved. pe Augustinu Bányi despre comitatulu Temesiului la pag. 46); e) din istori'a Banatului scrisa de Leonhardu Böhm, care la pag. 196, tom. II-lea acestei istorie scrie: cumca sub Cantacuzenu in seclulu alu 17-le din tier'a Romanesca au venit in Banatu coloni romane, carii se numescu Pofani, si din altii. —

Dupa ce in aceste siruri am documentatu, cumca gresiescu aceia, carii in generalu dicu, cumca Romanii din Ungaria sunt veniti pe tempulu lui Ladislau alu IV-lea si alui Ladislau alu V-lea, acum urmésa sê aratu, cumca acestia gresiescu in contra adeverului istoricu si atunci, candu asereza acea, câ Romanii din Banatu, si din Ungaria mai de multu au fostu fusionati in Unguri, servi politici, si nu au avutu neci o însemnatate istorica. (Va urmá.)

Gavrilu Pop,
canonicu.

Suveniri si impresiuni de caletoria.

VII.

Pana mai traiiu odata in ideia, tote aceste scene, trasur'a ne rapedi sub dealulu Hatiegului. — Tier'a séu Valea Hatiegului, in intielesu strinsu, de tôte partile este incungiurata de munti inalti. Singuru de unde ese Sargentulu din acésta vale, muntii se despartu d' olalta. Dar' si acésta despartire séu apertura se vede apriatu câ si a facut'o Sargentulu insusi in decursulu seculiloru séu a miiloru de ani. Caletorulu nu vede nimicu din acestu tienutu pana

nu se afla chiar in vérfulu dealului. Aici apoi i se deschide totulu, ca intr' o panorama.

Erá catra siepte óre. Sórele se perdea prin frundiele dese ale pomiloru inalti, ce umbrescu drumulu sierpuitoru pe dealu in susu. — Anim'a mea batea pentru d'a revedé, dupa o absintia de 4 ani, valea nascerei; ér a sociloru mei se nelinistea dorindu a vedé cu ochii tienutulu, d'acarui frumsetia cetise si audise atâtea. — Câti-va pasi inca, si suntem in vervu. — Éca gigantulu Ratediatu limpedu si aericu. Éca umerii muntiloru; éca pólele, éca siesulu; éca Valea Hatiegului!

Frumosu, fórte frumosu, incantatoru! eschiana unulu din soci Opriramu si cobariramu din trasura.

Imaginati-ve unu planu netedu, pe a carui suprafacia ici colea se redica valuri, ce se estindu cá nesce breuri seu siruri de brance graduate intr' unu amfiteatru. Inchipuiti-ve acestu planu de tôte partile incungiuratu de munti inalti; din cari o parte sunt acoperiti cu paduri de o verdetia via ca ilusiunile unei fete de 15 ani; altii pana la diumetate verdi, ér la vervu plesiuvi care adese ori lu ascundu in nuori, asemenea unoru flacâi tomnateci, cari mai voindu a face pe junii de 25 ani, si-ascundu adeseori crestetulu in peruca. Faceti-ve câ ati vedé pe acestu planu, ici lunci verdi, dincolea campuri acoperite de grane, peste cari se pare a se fi versatu unu smaltu de aur, mai dincolea turme albe, care ratacescu prin pasiunea verde. Cugetati-ve câ prin sinulu muntiloru se intindu vâi afunde, umbróse si racoróse; imaginative câ din acestea erumpu si se revérta pe plaiu in diosu, prin verdéti'a lunciloru si granele galbine ale campuriloru nesce riuri limpedi, a caroru unde resfrangu radiele sórelui si facu, cá ele se apara ca nesce breuri de argintu. Inchipuitive, câ pe sub pólele verdi ale muntiloru, pe la gurile vâiloru se radica sate care cu besericile loru aparu ca nesce colonade. Cugetati-ve câ peste tôte acestea se intinde unu ceru azuru si limpedu, ce se pare a se razimá pe vérfulu muntiloru; câ pe ceru, o sulitia departe de apusu, lumina unu sóre temperatu, care incepe a se inveli in aburi orange-rosietia; câ virfurile muntiloru incepu a aruncá pe planu nisce umbre gigantice, câ planulu in partile neumbrite se invalesce in vapori transparenti, auriti de radiele sórelui. Imaginati-ve dicu o astu-felu de perspectiva de coline, pe munti de vâi — cum dice caletoriulu Orientului — de lumina, de vapori, de umbre, ordinate cu atâta armonia de colori si liniaminte, asiediate cu atâta fericire,

intrelegate cu o simetrie atât de gratioasă : imaginați-ve dîcu unu astfelu de tablou, si scrieti apoi sub elu : *Valea Sargentului, Valea Hatiegului!* La ori ce casu voiu fi scusat de succesulu acestui tablou, ce me incercai a-lu copiá cu mana tremurátore. — Deca elu a reesítu pré inferioru, pré palidu pe langa originalulu, mi se va permite, pentru-cá mie, care am nascutu si am petrecutu anii copiláriei pe acésta vale, usioru mi se póte intemplá ca barbatului, care are o femee frumoása ca o icóna. Altii se afectionésa si se inspira de dens'a ; ér elu, barbatulu, care o are in tóta diu'a dinaintea ochiloru, nu se mai entusiasmésa de dens'a.

Ér' deca tabloulu va fi reesítu superioru originalului, ce nime nu-mi va crede, atunci inca mi se va permite, pentru cá toti parintii iubescu si lauda copiii loru, ori cátu ar fi de uriti si destramati, séu din contra copiii facu astu-felu cu parintii.

VIII.

Sê nu-si uite lectorulu cá noi ne aflámu inca totu pe verfulu dealului.

Totu ce amu cetitu, totu ce am auditu pana acum, díse unu sociu, despre frumseti'a acestui plaiu, este multu mai inferioru de ceea ce vedu. —

Unde este penelulu, care sê póta copiá acestu originalu deliniatu si implinitu de man'a naturei! Cátu ce voiu rentórcé a casa, voiu sfêrticá regiunea, ce-mi aterna pe parete. Elu ori cátu de maestritu, este o caricatura o batjocura pe langa originalu, astu felu cum este d. e. : „Erusalimulu liberatu“ tradusu de Pêclénu pe langa divinulu originalu.

Dealulu Hatiegului este punctulu celu mai favorabilu, in care se presenta cautorului pe facia intrega Valea; pecandu din alte puncte se presenta numai in parte, si acea inca ore-si cum pe dosu. Riuletiele, ce se revérssa de prin obêrsiele Carpatiloru, si a' remificatiloru sale, se concentra, in trei riuri principali : din cari doue curgu pe doue margini; ér alu treilea pe midilocu, si totu odata celu mai mare. Tote acestea se intelnescu din diosu de Hatiegu, sub unu piscu fórté precipiciu, ce pórtá pe verfu-i pana 'n diu'a de astadi, ca o coróna sdrobíta, ruinele unei vechi fortaretie, séu mai in adevéru, a unei vedete. Riulu ce nasce din imbinarea acestoru trei, este propriu Sargentulu (Streiulu), cu tóte cá astu-felu se numesce riulu de midilocu si mai nainte de imbinare, dar mai multu in intielesu geograficu. Poporulu i díce simplu Apa mare.

Numirea de Sargentu, istoricu Sargetia, a riului de midilocu, si mai nainte d'a se imbiná se justifica in cátu-va si prin traditiunea ascunderii tesauriloru lui Decebalu in albi'a acestui riu. Poporulu, o parte din istorici, si cei cari au scrisu despre acestu tienutu, au pusu acestu locu, pe Apa mare, intre satulu Santa-Maria si imbinarea riuriloru, apoi in genere dícu cá tesaurii s'au ascunsu in albi'a Sargentului.

IX.

Rapiti de scen'a ce se desvelise inaintea ochiloru nostri, uitasemu, ba mai nu observasemu, cá Hatiegulu se afla sub petiorele nóstre, sub pól'a dealului pe care stámu. Hatiegulu si din apropiere, dar mai multu din ce-va departare, nu te pre face a presupune in elu unu orasiu. Edificiele, afara de patru beserici, sunt cea' mai mare parte ascunse pintre pomi si salci, ce acoperu gradinile, cari nu lipsescu la neci o casa. Gradinile, fiindu totu odata pucinu ingrigite, dau orasiului unu aeru rusticu.

Noi intraramu in laintru. Stradele in locu de nesipu si pétra, de care geme riulu ce curge chiaru prin orasiu, erau acoperite cu brusi mari de tina pe diumetate uscata, si cu ogasie afunde. Pe alte locuri erau balti, in care ap'a érá verde, prin urmare infectata si plina de miasme. Gardurile si palanurile de pe de laturi erau mare parte ingropate in nomolu. Tote aceste sunt probele unei nepasari, care cu atátu, apare mai culpabilu, cu cátu se vede, cá locuitoriloru fara osebire de nationalitate nu li-au pasatu de judecat'a ospetiloru, ce i-au cercetatu in acelu tempu.

Piat'i'a este pardosita binisioru. — Maioritátea locuitoriloru este romana. Despre istoria, vietia sociala, starea culturai, isvórele de castigu s. c. voiu vorbí mai in diosu peste totu.

Pe candu intramu, stradele erau impoporate. Neci o trasura de óspeti nu ramanea necercetata d'o multíme de ochi, mai alesu de dame si damicele, care se preumblau incóce si 'ncolo. Gatelele ne faceau a crede cá echo alu modei numai tardiu se resfrange in acésta vale. Dar cu atátu mai bine!

Arone Densusianu.

Cas'a interimala a reprezentantilor dietali in Pesta.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 168.)

Diet'a Ungarici e conchiamata pe 10. decemvre. Parintii patriici se voru aduná la Pesta spre a desbáte atáte si atáte cestioni ardietóre. Deci cugetámu, cá cetitorii nostri vor primí cu placere ilustratiunea nós-

tra de pe pagin'a 168, carca infatîsiedia cas'a in carea reprezentantii tierei vor tiené siedintiele dietale.

Asta se edifica chiar acuma in strat'a archiduce-lui Alesandru, diu'a-noptea 800 de lucratori luera necontenitu si pana in finea lui noemvre va fi gata de totu. Cas'a va cuprinde in sine sal'a cea mare de dieta, multe chilii laterale, chiliile stenografilor, o sala de conversatiune, garderobulu ablegatilor, salele comisiunilor, refectoriulu, bufetulu, mai multe localitati oficiale, incaperi pentru registratura si pentru directoriulu cancelariei, chili'a questorului si chili'a presiedintelui etc. pentru membri casei de susu, precum si pentru ascultatori si jurnalisti vor fi galerii a nune. Sal'a cea mare va fi de 17° 3' 6" lunga, de 10° 4' adeca in totalu 189° □ ér in inaltime de 41' 6". Vor fi locuri pentru 462 de ablegati; fatia cu usi'a va fi locul presiedintelui, de ambe laturile cei 2 vicepresiedinti, patru notari si siese stenografi.

Columb'a.

(Romanu de *Alesandru Dumas.*)

(Urmare.)

Elu suferia si nu primia pe nimene. Me incortelai in satu si asceptai. Lasai numele meu la parintele Iosifu.

A treia di insu-si parintele Iosifu vini a-ni spune, ca Emininti'a Sa e gata a me primi.

La scirea acesta me aredicai; dar recadiu pe scaunulu meu; eram palida ca la morte; anim'a mea mai nu se despicà si piciorele mele tremurara sub mine.

Parintele Iosifu n'are anima slaba si totusi cand me vedu, ca mai nu moriu, me incuragia cu acea singura idea, ca peste putinu am se me 'nfatîsiediu inaintea cardinalului si deca am se ceru ce-va de la Emininti'a Sa, minutulu acestu-a e forte bunu, ca-ci densulu se sentiesce multu mai bine decatu pana atunce de multu tempu.

Oh! tota vietia mea si a ta depindea de la acea ce se intempla cu mine si cu acestu omu.

Urmai parintelui Iosifu fara a vedé ce-va : ochii mei erai ficsati a supra lui, pasii lui regulau pasii mei, ca si cand miscarea lui ar fi regulatu miscarea mea.

Trecuramu prin o parte a satului si intraramu in parcu. Apoi merseram prin o preamblatore incun-giurata de done laturi de arbori mari; tote schimbârele me surprinsera prin totalulu lor, dar detaiurile nu.

In fine observai de departe unu omu care de diu-metate jacea pe unu patu sub unu arbore tufosu. Elu era imbracatu intr' unu vestmentu lungu, albu si portâ palaria de cardinalu. Intinsei man'a catra elu si parintele Iosifu pricepu intrebarea mea :

— Da, dîse, e densulu.

In momentulu acestu-a trecui langa unu arbore mare; me radiemai de elu, ca-ci sentieam, ca de voiu mai merge unu pasiu fara radiemu, voiu cadé.

Cardinalulu vediendu nedeterminatiunea séu acea miscare a mea ce denuntia slabitiunea mea, se scolà.

— Vina fara frica, dîse elu.

Nu sciu ce sentiementu indulei pentru mine vocea lui de ordine dura; dar in fine acesta voce mi-dede multa sperantia.

Reculesei poterile mele si mai nu alergandu me aruncau la piciorele lui.

Facu semnu cu man'a parintelui Iosifu se se departa. Acel'a implini demandarea, se retrase din cerculu audiului, dar nu si din cerculu vederei.

Aplecai fati'a mea si-mi intinsei man'a catra elu.

— Ce vrei de la mine, fiic'a mea? — intrebà principele cardinalulu.

— Monseigneur, monseigneur, de la care aterna nu numai vietia mea, ci si salutea mea.

— Cum te chiama?

— Isabela Lautrec.

— Ah! tat'a dtale era unu servitoriu fidelu alu regelui. Acesta e o raritate in lumea cea rebela de acuma. Noi avuramu nenorocirea a-lu perde.

— Da, monseigneur. Este-mi iertatu a-ti invocà memori'a lui?

— In vietia lui i-asii fi datu tote cate ar fi cerutu de la mine, afara de acele a supra carora numai Ddieu dispune si pentru cari eu sum numai unu simplu vicariu alu lui Ddieu. Spune-mi ce dorezi?

— Monseigneur, eu am facutu votulu.

— Mi-aducu a minte, ca-ci eu la rogarea tatalui dtale, m'am opusu cu tota puterea in contra acestui votu si in locu ca se-lu fiu solicitatu — precum ai doritu — am defiptu unu anu ca tempu de proba. Deci si peste unu ai facutu votulu?

— Ah! ah! monseigneur.

— Da, si acuma ti-pare reu?

Eu voiam a ascrie parerea mea de reu mai multu nestatorniciei decatu fidelitatii mele.

— Monseigneur, dîsei, atunce eram numai de optu spre diece ani si mortea unui barbatu pe care lu-iubeam, me facu nebuna.

Elu suridea.

— Da, si acuma esti de douedieci si patru ani si credi ca ai devinitu cu minte?

Admirai memori'a cea escelinte acestui omu, care si-aducea a minte de o epoca cu unu evenimentu atatu de neinsemnatu, cum era pentru elu facerea votului din partea unei fete sermane pe care nu o vedu nici candu.

Asceptai cu mani inlestate.

— Si acuma, dîse elu, ai voi se frangi votulu acestu-a, ca-ci femei'a a invinsu pe calugariti'a, ca-ci suvenirile din lume te urmarira si in retragere, ca-ci

sacrasi lui Ddieu numai trupulu, dar sufletulu nu, nu e asié? sufletulu a remasu pe pamentu? O! slabitiune omenésca!

— Monseigneur! monseigneur! strigai sum perduta de nu vei avé indurare de mine!

— Inse dta ai facutu votulu libera si cu vointia de sine.

— Da, da, libera si cu vointi'a mea, dar ti-repetu, monseigneur, câ eram nebuna.

— Si cu ce te vei escusá inaintea lui Dieu pentru o astfelu de nestatornicia a vointiei dtale?

Escusarea mea, acésta escusare bine cunoscuta lui Ddieu, care a conservatu viéti'a ta, multu iubitul meu, nu o potui numí, câ-ci acea ar fi fostu perdierea ta. Tacui si suspinai.

— N'ai neci o seusa? intrebà principele.

Mi-frecai manile de dorere.

— E bine, atunce trebue sê aflu cu una, dîse elu, dóra luminédia putîntelu.

— Oh! ajuta-mi, ajuta-mi, moinseigneur, si te voi bincueventá pana la ultim'a mea resuffare.

— Fia! ca ministrulu lui Ludovicu XIII. nu voiescu, ca unu nume atâtu de frumosu si atâtu de loiale ca si alu dtale sê péra; numele dtale e unulu dintre numele de adeverata gloria ale Franciei si adeveratele glorii mi-sunt scumpe.

Apoi uitandu-se tare la mine, intrebà :

— Iubesci pe cine-va?

Inchinai fruntea mea pana 'n pulvere.

— Da, asié e, dîse principele, am nimeritu, dta iubesci pe cine-va. E liberu acela pe carele lu-iubesci?

— Da, monseigneur.

— Scie densulu despre pasiulu ce-lu facusi si ascépta?

— Acepta.

— E bine. Cu numele acestui omu, ori cine sê fia, voi uní numele de Lautrec, ca numele invingatoriului de la Ravenne si Brescia sê nu pera neci candu, chiar ca memori'a lui si ca dta sê fii libera.

— Oh! monseigneur! strigai sarutandu picioarele lui.

Me aredicà, eu resufflam de bucuria.

Facù unu semnu parintelui Iosifu, la care densulu se apropià.

— Condù pe domnisiór'a Isabela de Lautrec acolo, de unde o adusesi, dîse cardinalulu-si peste o óra i vei duce bull'a, care o va absolvá de sub votulu ei.

— Monseigneur, monseigneur, cum sê-ti multiamescu acésta?!

— E de totu usioru : cand vor intrebá opiniunea dtale despre mine, spune, câ eu sciu a pedepsí si a recompensá. Traindu am pedepsitu pe tradatoriulu Montmorency; mortu recompensezu pe loialulu Lautrec. Du-te fic'a mea, du-te!

Inca sarutai de vr'o diece ori manile lui si urmai

parintelui Iosifu. Peste o óra mi-aduse bull'a ce me absolvà de sub votulu meu.

Caletorfi de locu fara a perde unu minutu, pretiós'a bull'a jacea a supra animei mele si eram multu mai evlaviósa catra Ddieu de cand mi-redadù cuventulu meu, decâtu ori câtu inainte de acea.

Pentru rentornarea mea avui lipsa numai de trei spre diece díle si acuma sum aice si ti-seriu, multu iubite, nu tóte câte am a-ti spune, câ-ci atunce ar trebui sê scriu unu volumu si tu neci peste optu díle n'ai sci câ sum libéra, câ te iubescu si câ noi vomu fi fericiti.

Me grabescu a inchiá epistol'a acésta, ca tu sê primesci cu unu minutu mai de graba scirea acésta.

Caii vor remanè inhamati si dupa sosirea columbei voi plecá.

Numai atât'a mi-spune unde esti si ascépta-me.

Du-te, columb'a mea : neci cand n'am avutu lipsa mai mare de aripele tale. Du-te si vina inderetru!

Tu me pricepi, multu iubitul meu : nimica altu ce-va decâtu locul unde te voi gasi. Nu voiescu, ca tu sê faci a intardíá reuniunea nóstra cu unu minutu, serie numai aceste trei cuvinte fericitóre :

Eu te iubescu!

Cu diece minute mai tardiù.

Oh! nenorocire, nenorocire pentru noi! . . . Acestu omu e fatale noua, multu iubite, a doua óra inea dóra mai multu decâtu antâia-si data.

Oh! asculta, asculta, cu tóte câ nu me audi; asculta, cu tóte câ dora neci candu nu vei sci ce vreu sê-ti dícu.

Asculta!

Ca de altadata, legai de arip'a columbei nóstre epistol'a mea, epistol'a in carea ti-povestí tóte si carea ti-ducea unu vinitoriu fericitu. Lasai sê mérga sermanulu Iris si lu-urmai cu ochii mei in profundîna ceriului unde incepù a sborá, candu de odata, din cea parte a monastirei audu o impuscatura si vedu, câ columb'a nóstra se impedecà in sborare, apoi se mai leganà putîntelu in aeru si cadiù.

Oh! eu scosei unu típetu atâtu de infioratoriu, in câtu crediui câ sufletulu meu va parasí de odata cu típetulu acestu-a trupulu meu.

Dupa acea alergai afara din monastire, atâtu de confusa, in câtu toti cei ce vediura cugetara, câ mi se intemplà o nenorocire cumplita si nimene nu me retienù.

Vediui in ce direptiune cadiù columb'a; alergai intr' acolo.

Cam de cinci dioci pasi de paretii claustrului, vediui pe unu capitanu carele vênà; erá acela carele impuscà columb'a; o tienù in mana si se uità cu uimire si cu parere de reu la epistol'a acatiata de arip'a ei.

(Va urmá.)

VELU DE LAMPA.

Materialulu: margele metalisate boemice; margele galbine arie, atia tare resucita.

Acestu velu pomposu potendu-se lucrá pré usioru, nu-lu potemu intru destulu a-lu recomandá frumóselor nóstre, dar' neci cá e de lipsa o recomandare mai mare, candu lucrulu pe sine singuru se recomanda.

Lucrulu lu-incepemu la marginea de susu a lampei, insîrandu 36 margele albe, apoi legâmu firulu strensu langa margele si pe acestu anelu facemu dóue séu trei intorseture, dintra cari la cea d'antâiu totudéuna insîramu o margaia incependu totu de la a dóua margaia a anelului. — Acestu cercu de margele lu infrumsetiâmu cu arcuiri de margele (unu arcu totudéuna stâ din 5 margele), cari arcuiri asia le legâmu catra margelele cercului, cá arcuiri curgu in crucisii un'a peste alta, precum se si vede pré apriatu in figur'a nóstra. Cu acésta infrumsetiare de arcuiri se si incheia partea de susu a velului de lampa.

Velulu lu-lu-crâmu incependu de la partea de giosu a cercului, asidere facandu intorseturi neinteruptu. Firulu lu-tragemu prin o margaia din afara a cercului, insîramu 4 margele, tragemu firulu prin margéu'a mai de aprópe, astfelu in intorsetur'a d'antâia intra tóta parchi'a de margele a cercului formâmu câte unu ochiu statatoriu din 4 margele.

Intorsetur'a a dóua. Intorsetur'a o tragemu prin cele d'antâiu 2 margele a ochiului de mai aprópe, insîramu 6 margele, firulu lu inodâmu pe langa ochiulu intorseturei de mai nainte, si adeva prin cele dóue margele din mediulocu acestuia, apoi éra lu tragemu indereptu printra margelele mai din urma insîrate, si in acestu modu lucrâmu fiecare ochiu alu intorseturei ce urmédia. Inse deórece margéu'a, la care amu nodatu ochiulu catra intorsetur'a de mai nainte, totudeodata e si margéu'a de unde se incepe si se gata ochiulu urmatoriu, catra fiecare din acesti ochi numai 5 si la ochiulu

din urma a intorseturei numai 4 margele trebuie sê insîramu.

Intorsetur'a a trei'a. In acésta ochii velului inca (numerandu si margéu'a legátore) din 6 margele se compunu.

In intorsetur'a 4—6-a ochii velului se formédia din 8 margele.

In intorsetur'a 7—10-a la totu ochiulu se ié 10 margele.

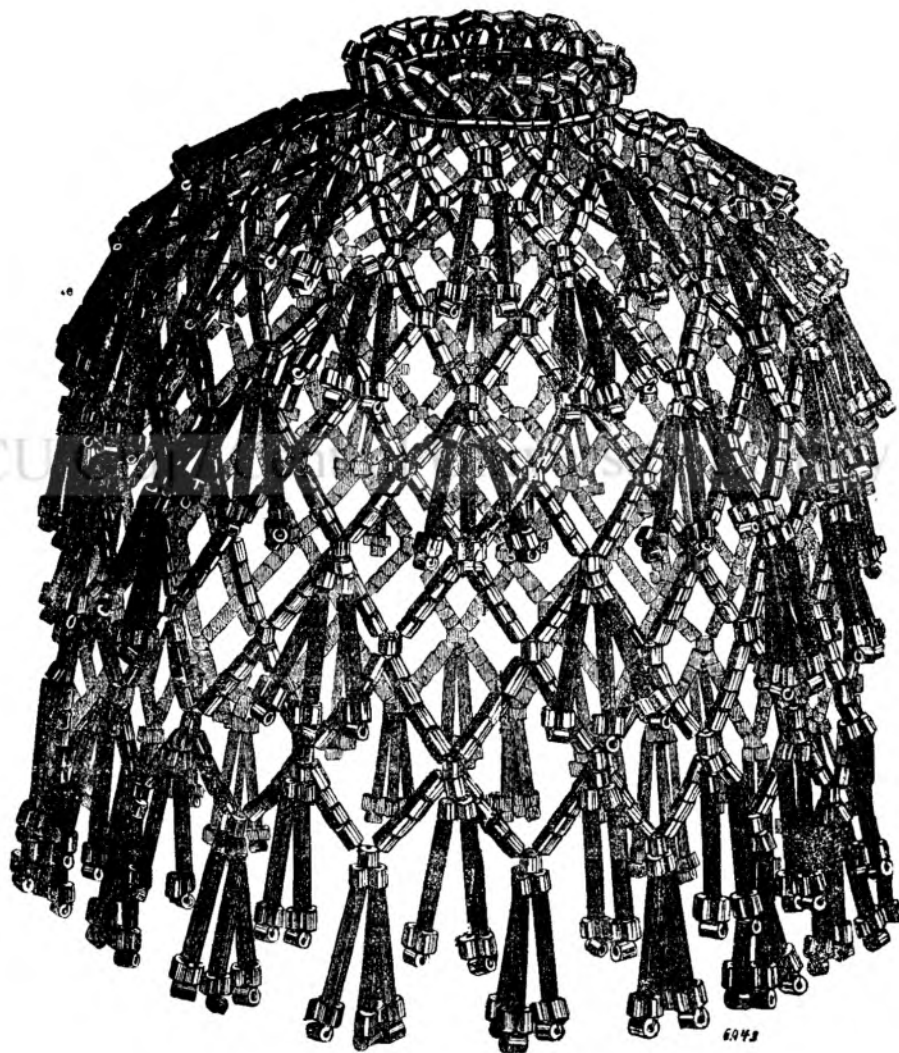
Cu aceste e incheiatu velulu, si acuma avemu sê mai facemu si ciucurii de infrumsetiare la fiecare trasura, astufelu cá tragemu firulu dela unu ciucure pana la altulu prin margelele ochilor. La inceputulu celei d'antâie intorseture a ciucurelui e de lipsa, — ca

firulu sê spendiure afara din gaur'a de din giosu a margaiei legátore din adóua intorsetura de ochiu, insîramu 2 margele albe, 1 lunga galbina, 3 albe si firulu lu tragemu éra prin cea galbina si prin cele 2 albe, lu inodâmu langa margéu'a legátore pe langa ochiulu velului si lu mai tragemu odata prin margéu'a alba de susu a ciucurelui facutu. Acuma facemu partea a 2-a a ciucurelui, carea o legâmu cu partea d'antâia la margéu'a alba de susu.

Ciucurii intorseturei de susu a ciucurilor stau numai din dóue parti de margele, la intorsetur'a 2—4a din trei parti de margele, la a 5-a intorsetura schimbanduse din 2 — si 3 parti de margele.

In fiecare intorsetura de ciucure indepartarea ciucurilor e de doi ochi ai velului, indepartarea intorseturelor de ciucuri e de dóue intorseturi de ochi.

La a 5-a intorsetura de ciucure, ciucurii statatoriu din 2 parti de margele se léga catra margéu'a legátore a ochiului din urma, fara ca sê sarimu vre unulu din acestia, pana candu ciucurii statatoriu din 3 parti de margele ai acéstei intorseture ii incepemu dela margéu'a din mediulocu a ochilor de din giosu.

Velu de lampa.

Ce e nou ?

*** (Cati juristi romani sunt in Pesta?) La facultatea juridica a universitatii din Pesta in anulu acesta studieza 36 de tineri romani, dintre cari in anulu antaiu sunt optu, in alu doile siepte, in alu treile cinci si in alu patrale siese spre diece. Dorere inse, ca dintre acesti tineri abia cati-va se potu radiema pe ajutorulu parintilor, apoi stipendii au era-si putini si asié cei mai multi ducu o lipsa mare si intru sustinerea lor se lupta cu cele mai grele pedoce materiale. Apelamu dara la marinimositatea onoratului publicu, ca nu cum-va ore-care dintre densii se fie silitu a intrerumpe carier'a sa din lips'a speselor!

** (Concertu si balu romanescu in Pesta.) Frumosele nostre cetitoare, cari pe tempulu dietei vor petrece in Pesta, nesmintitu vor primi cu bucuria scirea, ca tenerimea nostra d'aise imbarbatata de succesulu stralucitu din anulu trecut, a decisu ca si in ern'a viitoare va arangia unu concertu insocitu de balu pentru ajutorarea tinerilor romani lipsiti. Suntemu convinsi ca acestu concertu si balu va succede si mai stralucitu decatu in anulu trecut, ca-ci pe acelu tempu chiar vor fi adunati la Pesta si deputatii romani, dintre cari multi vor ave si familia.

** (Pregatiri dietale.) La Lugosiu candidatulu de ablegatu este Il. Sa Andreiu Mocioni de Foen, in cerculu Fagetului dlu Dr. Aureliu Maniu, in cerculu Diorlentiului dlu Aloisiu Vladu si dlu Filipu Pascu, totu in acestu cercu mai este si unu candidat uunguru, in cerculu San' Nicolau-mare candidatulu romanilor e dlu Vincentiu Bogdanu, in Maramuresiu candidatii romanilor sunt: Il. Sa Gavrilu Mihalyi si dlu Petru Mihalyi.

** (La Sanislau) — comitatulu Satmarului tiendenu-se conferintia scolara, pentru monumentulu lui Simeonu Barnutiu se aduna o suma de 24 fl. 95 cr. Credemu ca si in alte locuri vor urma acestu esemplu frumosu alu fratilor din Satmare, ca-ci ar fi rusine pentru natiunea romana, deca nu s'aru aduna atatia bani ca se se pota redica monumentulu proieptatu. Curiosu ca fratii nostri din Transilvania nu concurgu de felu cu ajutorulu lor materialu la realisarea acestui planu; par ca Barnutiu nu in Transilvania la Blasiu a rostitu in 1848 vorbirea ce lu-facu memoritoriu!

Literatura si arte.

** (O carte de mare folosu.) Dlu Ioane V. Rusu, acestu istoricu neobositu alu nostru era-si inavuti literatur'a romana cu o carte de mare folosu, carea intru adeveru imple o lacuna de multu sentita la noi. Cartea despre care vorbimu acuma este: „Elemente de istoria Transilvaniei pentru invetiatorii si scolole populare romane“ esita de curendu de sub tipariu. Suntemu convinsi ca veneratele ordinariate din Transilvania vor imbratisia cu caldura acestu opu, precum si merita. Pretiulu unui esemplariu legatu e 30 cr. nelegatu 24 cr. si se pote trage d'a dreptulu de la domnulu autoriu seu prin libraria lui Filtsh in Sabiu.

** (Buletinulu instructiunei publice.) Brosiur'a a dou'a din acesta publicatiune interesauta contine asidere multe obiecte folositoare. In partea neoficiala in buletinulu didacticu publica acesti articoli: Scolele sub Fanarioti, Propunerea gramaticii in clas'a prima, Cursuri de adulti, — in buletinulu literariu: Introducerea la cursulu de istoria romana, Umbr'a lui Mihaiu pe Carpati (poesia), — in buletinulu sciintificu: Tractatulu lui Neagoe Basaraba despre arta militara, Unu pretiosu autografu, — in buletinulu artisticu: Pictorele C. J. Stancescu, Sculptorele Stork, Costumul scolului XVI. scl. O brosiura din acesta intreprindere redigeta cu multu studiu si tactu, constá 1 doidioceri.

** (Din Timisiór'a) chiar acuma primimu insciintierea, ca domnisiór'a Elisa Circa a datu acolo la 22. I. c. unu concertu, care a succesu stralucitu. Romanii inse — cari au formatu majoritatea publiculu — au veditu cu multa parere de reu, ca stimabil'a artista n'a pusu in programu nici o piesa romanésca. Dr'a Circa a pecatu de acolo la Aradu.

R E B U S.

De Elena.

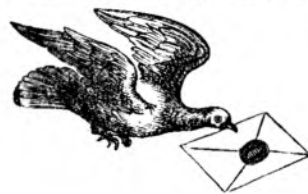
ROMULU SI REMU.

Deslegarea gâciturei din nrulu 12:

„AMINU.“

Deslegare buna primiramu de la domnulu Georgiu Lorintiu.

POST'A REDACTIUNEI.

Fogarasiu: De ora ce numai din inceputulu lui Optom. mai avemu esemplare le-amu in scrisu intre abonantii Opt.—Dec. — Tramite-ni continuarea!

Ploesti: Asidere din caus'a acesta v'amu in scrisu pe tempulu susu amintitu. Pentru complimente multifamita. Coluarea amu primi-o cu multa bucuria.

Dni M. Zamfirescu. V'amu in scrisu de la Opt. pana in linea lui dec. Cu atare poesia frumoasa ni-ai face multa placere.

Cu esemplare complete din inceputulu lui Optomvre mai potemu inca sierbi.

Pentru stim. prenumeranti noi la nrulu presinte alaturamu cola a dou'a din romanulu „Columb'a“.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pesta 1865. prin Alexandru Kocsi in (tipografia lui Érkövi, Galgöczy si Kocsi.) Piatia de pesci Nr. 9.